

Motion

1984/85:2846

Per-Olof Strindberg

Effektivare delgivning (prop. 1984/85:109)

Propositionen innehåller ett flertal förslag som syftar till att effektivisera delgivningsverksamheten i mål och ärenden hos domstolar och andra myndigheter. Det är uppenbart att förbättrade möjligheter till delgivning krävs. En effektivisering av verksamheten kan emellertid komma i konflikt med den enskildes integritet. Såsom närmare utvecklas nedan riskerar vissa av förslagen att få sådana följder att jag inte kan biträda dem.

Parternas uppgiftsskyldighet

I propositionen föreslås bl. a. att en part skall vara skyldig att i sin första inlägga i rättegången uppges motpartens personnummer. F. n. stadgas i 33 kap. 1 § rättegångsbalken endast att en part bör lämna sådan uppgift. I likhet med flera remissinstanser är jag kritisk till förslaget. Jag menar att det finns en uppenbar risk för att felaktiga personnummer kan komma att uppges. Detta kan leda till att fel personer blir kontaktade i målet, vilket kan resultera i stora svårigheter för de berörda.

Nyligen har en parlamentariskt sammansatt kommitté tillkallats för att utreda användningen av personnummer i samhället. Även mot den bakgrunden menar jag att det är olämpligt att utöka nuvarande skyldighet att lämna uppgift om personnummer. Det finns all anledning att avvakta resultatet av kommitténs arbete innan ifrågavarande förslag behandlas.

Upplysningsskyldighet för fastighetsägare m. fl. samt arbetsgivare

Enligt förslaget skall fastighetsägare, innehavare av tomrätt, arrendatorer och innehavare av bostadslägenhet samt arbetsgivare vara skyldiga att lämna stämningsman vissa upplysningar om den som söks för delgivning.

I propositionen framhålls att stämningsmän ibland kan ha problem med att få upplysningar från fastighetsägare och arbetsgivare om en eftersökt person bor i fastigheten resp. arbetar på arbetsplatsen. Det är troligt att sådana svårigheter kan förekomma i delgivningsverksamheten. Jag menar dock att detta inte utgör tillräckligt skäl för att ålägga utomstående enskilda personer en skyldighet att biträda en stämningsman i hans arbetsuppgifter.

Det är uppenbart att förhållandet mellan exempelvis en anställd och en arbetsgivare kan påverkas mycket ogynnsamt om den eftersökte uppfattar att arbetsgivaren medverkat vid delgivningen. Det kan inte heller uteslutas att den upplysningsskyldige i efterhand kan bli trakasserad av den eftersökte.

Enligt förslaget skall en arbetsgivare vara skyldig att upplysa även om andra förhållanden som rör anställningen och som kan underlätta delgivning. Riksåklagaren har i sitt remissvar över förslaget varnat för att detta kan leda till att för delgivningen oväsentliga men för den eftersöktes personliga integritet viktiga uppgifter lämnas ut. Även denna synpunkt förtjänar beaktande och talar mot förslaget.

Jag menar att lagstiftaren i största möjliga utsträckning skall undvika att ålägga enskilda att i det offentliga intresse utföra handlingar riktade mot andra enskilda. Självfallet finner jag denna inställning än mer befogad om en enskilds underlåtenhet att handla medför straff. Ett förbehållslöst godtagande av principen om den enskildes plikt att på det offentliga vägnar agera mot andra enskilda leder på sikt till ett samhälle i vilket medborgarna övervakar varandra. Jag kan på grund av de anförda skälen inte acceptera propositionen i denna del.

Husrannsakan

Regeringen föreslår att husrannsakan skall få tillgripas för att delge stämning i brottmål, om fängelse är stadgat för brottet. I motiven åberopas att husrannsakan enligt gällande lag kan användas exempelvis då det är fråga om att hämta en person till förhör under förundersökning eller till förhandling i domstol. Regeringen gör gällande att det mot den bakgrunden kan accepteras att införa rätt till husrannsakan även för delgivningsändamål. Som ytterligare skäl åberopas att detta delgivningsförfarande endast skall kunna ske då fråga är om "brott av allvarligare slag", dvs. sådant brott för vilket fängelse är stadgat.

Jag ställer mig avvisande till detta förslag. Hämtning – som kan innebära husrannsakan – till förhör eller förhandling förutsätter att den som skall hämtas underlåtit att följa en tidigare kallelse. Vad särskilt gäller hämtning i domstolsverksamhet föregås ett hämningsbeslut normalt sett av att berörd person kallas ånyo vid äventyr av vite. Husrannsakan kan således bli aktuellt endast då vederbörande trotsat tidigare kallelser. Enligt förslaget kommer dock delgivning med användning av husrannsakan kunna ske utan att den eftersökte tidigare medvetet har undanhållit sig delgivning.

Beträffande förutsättningen att fängelse skall vara stadgat för brottet menar jag att detta krav är mindre betydelsefullt. Fängelse är stadgat för så vanliga brott som snatteri, begräpligt beteende och skadegörelse. Det är därför tydligt att husrannsakan för delgivningsändamål kommer kunna ske för flertalet brottsbalksbrott.

Husrannsakan är en för den enskilde mycket ingripande åtgärd, som innebär en svår integritetskränkning. Jag anser inte att delgivning av stämning i brottmål har sådan betydelse att husrannsakan skall få tillgripas. Jag kan därför inte biträda förslaget i denna del.

Det torde ankomma på utskottet att utforma erforderlig lagtext.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställer jag

1. att riksdagen avslår proposition 1984/85:109 såvitt avser att part i första inlaga i rättegång skall vara skyldig att uppge motparts personnummer,
2. att riksdagen avslår propositionen såvitt avser att fastighetsägare m. fl. skall vara skyldiga att lämna vissa upplysningar om den som söks för delgivning,
3. att riksdagen avslår propositionen såvitt avser att husrannsakan skall få ske för att söka efter den som skall delges en stämning i brottmål.

Stockholm den 14 februari 1985

PER-OLOF STRINDBERG (m)

